

Tytuł oryginału: Das Fließende Licht der Gottheit.

Projekt okładki i stron tytułowych: Andrzej Cieplucha

Imprimi potest: Opactwo Benedyktynów
L.dz. 5/2004, Tyniec, dnia 9.01.2004
† Marek Szeliga OSB, opat tyniecki

Wydanie I: Kraków 2004
Wydanie II, niezmienione: Kraków 2016

ISBN 978-83-7354-599-1 broszura
ISSN 1230-6711

© Copyright by Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów
ul. Benedyktyńska 37
30-398 Kraków
tel. +48 (12) 688-52-90
tel./fax: +48 (12) 688-52-95
e-mail: zamowienia@tyniec.com.pl
www.tyniec.com.pl

Druk i oprawa:
Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów
druk@tyniec.com.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	11
Życiorys Mechtyldy	11
Sytuacja religijna w XIII w.....	13
Historia manuskryptu	14
Literackie przedstawienie dzieła.....	15
Doktryna mistyczna	16
Doktryna trynitarna	17
Chrystologia	19
Eschatologia.....	20
Eklezjologia	20
Aktualność dzieła.....	22
Wstęp brata Henryka lektora z Zakonu Dominikanów.....	23
Przedmowa do rękopisu z Einsiedeln 227 w języku łacińskim i staroniemieckim, zawierająca indeks rzeczowy.....	27

Księga I

Tę książkę należy przyjąć z radością, ponieważ sam Bóg mówi te słowa.....	31
1. Jak Miłość i Królowa rozmawiają ze sobą.....	31
2. O trzech Osobach i o trzech darach.....	33
3. O służących duszy i o uderzeniu miłości	36
4. O podróży duszy na dwór, podczas której objawia się jej Bóg..	38
5. O udęce i pochvale duszy	38
6. Jak śpiewa dziewięć chórów	40
7. O Bożym zaklęciu w ośmiu sprawach	40
8. Najmniejszy chwali Boga w dziesięciu rzeczach	40
9. Przez trzy rzeczy mieszkaś na wysokościach.....	41
10. Kto miłuje Boga, odnosi zwycięstwo nad trzema rzeczami ...	41
11. Czterej, którzy walczą dla Boga.....	42
12. Dusza wielbi Boga w pięciu rzeczach.....	42
13. Jak Bóg przychodzi do duszy	42
14. Jak dusza przyjmuje i wielbi Boga.....	42
15. Jak Bóg przyjmuje duszę	43
16. Bóg przyrównuje duszę do czterech rzeczy	43
17. Dusza wielbi Boga w pięciu rzeczach.....	43

18. Bóg przyrównuje duszę do pięciu rzeczy.....	43
19. Bóg pieści duszę w sześciu rzeczach	44
20. Dusza uwielbia za to Boga w sześciu rzeczach.....	44
21. O poznaniu i o rozkoszy.....	44
22. O posłannictwie świętej Maryi, i jak jedna cnota idzie za drugą. Jak dusza została stworzona wśród radości Trójcy. Jak święta Maryja wykarmiła i nadal karmi wszystkich świętych.....	45
23. Powinnaś prosić, aby Bóg kochał cię serdecznie, często i długo, wtedy będziesz czysta, piękna i święta.....	49
24. Jak Bóg odpowiada duszy.....	49
25. O drodze, na której dla Boga znosi się radośnie męki.....	49
26. Droga, na którą dusza pociąga zmysły, a która jest wolna od zmartwienia	50
27. W jaki sposób staniesz się godna tej drogi, zachowasz ją i dojdiesz do doskonałości	50
28. Miłość powinna być zabójcza, bez miary i bez ustanku – to jest szaleństwo szalonych	51
29. O piękności Oblubieńca i w jaki sposób oblubienica powinna Go naśladować. 23 stopnie krzyża	51
30. O siedmiu godzinach brewiarzowych	52
31. Nie powinnaś zwracać uwagi na obelgi.....	53
32. Nie powinnaś zważać na cześć, udrękę ani dobro. O bólu z powodu grzechu	53
33. O pokarmie, o pocieszeniu i o miłości.....	53
34. Powinnaś w udręce być barankiem, synogarlicą i oblubienicą.....	54
35. Pustynia zawiera dwanaście rzeczy	54
36. O złości, dobrych uczynkach i o cudzie	54
37. Dusza odpowiada Bogu, że jest niegodna tych łask.....	55
38. Bóg chlubi się tym, że dusza pokonała cztery grzechy	55
39. Bóg pyta duszę, co przynosi.....	56
40. Ona odpowiada Bogu, co jest lepsze niż siedem rzeczy	56
41. Bóg chwalać ją pyta, jak się ten klejnot nazywa.....	56
42. Ten klejnot zwie się «rozkosz serca»	56
43. Złóż swoją rozkosz w Trójcy.....	56
44. O siedmiokrotnej drodze miłości. O trzech szatach oblubienicy i o tańcu	57
45. O ośmiu dniach, w których wypełniło się oczekiwanie proroków.....	64
46. O różnorodnych ozdobach oblubienicy. Jak przychodzi ona do Oblubieńca i jak się formuje jej dziewięciokrotny orszak	65

Księga II

1. To miłość daje duszy wielkość, a nie nadludzki wysiłek,
ponieważ on wypływa z samowoli..... 71
2. Dwie pieśni o miłości Tego, który był widziany w miłości 71
3. O języku Bóstwa, o świetle prawdy, o czterech promieniach
Bożych na dziewięć chórów,
o Trójcy i o świętej Maryi 73
4. O ubogiej pannie, o Mszy Jana Chrzciciela, o przemienieniu
się opłatków w Baranka, o piękności aniołów, o czterech
rodzajach uświęconych ludzi i o złotym grosiku 76
5. Śpiew duszy dla Boga o pięciu rzeczach, i jak Bóg jest szatą
duszy, a dusza szatą Boga..... 81
6. Śpiew Boga w duszy o pięciu rzeczach 82
7. Chwał Boga w męce, wtedy On ci się objawi
(o dwóch złotych kielichach: męki i pociechy)..... 82
8. O czyścicu. Pewien człowiek uwolnił z niego
tysiąc dusz przez łzy miłości..... 83
9. Bóg chwali swoją oblubienicę w pięciu rzeczach 85
10. Oblubienica chwali nawzajem Boga w pięciu rzeczach..... 85
11. O siedmiu formach Bożej miłości..... 85
12. O siedmiokrotnej doskonałości..... 86
13. Między Bogiem a duszą powinna panować miłość 86
14. Z czego pochodzą gorycz, o ciężałość, choroba, strach,
kruchość, bieda, nędza i rozpacz..... 86
15. Jak człowiek zraniony przez miłość powraca znów
do zdrowia 87
16. O siedmiu darach pewnego brata 87
17. Jak Bóg zabiega o duszę i udziela jej mądrości
w swojej miłości 87
18. Jak dusza wyjaśnia staranie Bożej miłości
w ośmiu rzeczach..... 88
19. Jak poznanie i dusza rozmawiają ze sobą.
Poznanie mówi, że jest potrójne. O trzech niebach 88
20. Jak siostra Hildegunda jest w niebie uczczona trzema
płaszczami, siedmioma koronami, i jak chwali ją
dziewięć chórów 93
21. Jeżeli chcesz oglądać tę górę, musisz mieć siedem sił..... 96
22. Jak kontemplacja pyta kochającą duszę
o Serafinów i o najmniejszego człowieka 97
23. Jak miłość pyta i poucza zatwardziałą duszę,
i chętnie przyprowadziaby ją do jej ciała.

Najpierw mówi miłość, a zatwardziała dusza odpowiada	98
24. Jak kochająca dusza przyłącza się do Boga i Jego wybranych i jak ma się upodobnić do wszystkich świętych. Jak diabeł i dusza ze sobą rozmawiają	102
25. Skarga miłującej duszy. Jak Bóg ją oszczędza i odbiera jej swój dar. O mądrości. Jak dusza pyta Boga co jej jest i gdzie On jest. O sadzie, kwiatach i o pieśni dziewic	108
26. O tej książce i o piszących ją	113

Księga III

1. O Królestwie niebieskim i dziewięciu chórach; o tym, kto zapełni puste miejsce. O tronach Apostołów, świętej Maryi i Chrystusa. O nagrodzie kaznodziejów, męczenników i dziewic, oraz o dzieciach nieochrzczonych.....	121
2. Jak dusza chwali Boga, a Bóg duszę, w siedmiu rzeczach. O olejku i o czekaniu	132
3. Dusza skarży się, że jest służebną Bożej miłości.....	134
4. Duch Święty poucza, jak Nasza Pani święta Maryja mogła zgrzeszyć, a jak nie mogła.....	137
5. Jak dusza skarży się, że nie może wysłuchać żadnej Mszy ani liturgii godzin. Jak Bóg ją chwali w dziesięciu rzeczach	138
6. Jeżeli chcesz należycie naśladować Boga, musisz posiadać siedem rzeczy	140
7. O siedmiu jawnych wrogach naszej szczęśliwości, którzy powodują siedmiokrotne szkody	141
8. O siedmiu rzeczach, które powinien posiadać każdy kapłan	141
9. O początku wszystkich rzeczy, które Bóg stworzył z miłości ..	142
10. O męce kochającej duszy, którą ona cierpi dla Boga. Jak dusza zmartwychwstaje i wstępuje do nieba. Ten rozdział zawiera około trzydziestu różnych punktów.....	148
11. Między Bogiem a kochającą duszą wszystko jest piękne	152
12. Uwielbiaj, dziękuj, pożądam i proś! O świeczniku i świetle ..	153
13. O szesnastu rodzajach miłości	154
14. O fałszywych cnotach. Kto w nich mieszka, żyje w kłamstwie.....	155
15. Z ośmioma cnotami idź do stołu Bożego. Za pomocą okupu pewien człowiek wykupił siedemdziesiąt tysięcy dusz z okropnego czyścica, który jest zróżnicowany	156

16. Za darem idzie chłosta, a za hańbą – chwała	160
17. O czyścicu pewnego duchownego, o pięciokrotnej uldze podczas jego męki, oraz o szlachetności Zakonu Kaznodziejskiego	161
18. O walce rycerza w pełnej zbroi przeciwko pożądlivosti.....	163
19. O dwóch rodzajach ludzi ubogich: którzy są ubodzy z radością albo wśród udręk.....	164
20. O pięciu prorokach, którzy oświecają tę księgę.....	164
21. O trzech częściach piekła. Jak są dręczeni Lucyfer i szesnastu różnych ludzi. Dla nich nie ma żadnej pomocy. O szacie Lucyfera.....	166
22. O miłosierdziu Boga oraz o Jego zbawczym pragnieniu i sprawiedliwości.....	174
23. Siła pragnienia odbiera mowę. Bóg nie może obyć się bez dziewicy. Oglądanie Boga, Jego uścisk i radość pokonują tysiąc śmierci.....	176
24. Dwojakim duchownym oferuje się dwojakiego ducha. O Bogu i o diable. O siedmiu rodzajach miłości.....	177

Księga IV

1. Czyste dziewice powinny posiadać pięć przymiotów	183
2. Ta książka pochodzi od Boga. Dusza chlubi się pewnymi sprawami. Przydano jej dwóch aniołów i dwóch diabłów. Za pomocą dwunastu cnót walczy ona przeciwko ciału	183
3. Grzesznicy odpadają od Boga. O trzech darach mądrości. O kamieniu. O chwale dziewicy, którą jest Kościół.....	191
4. O dwóch odmiennych drogach: pierwsza wiedzie w dół do piekła, a druga prowadzi w górę do nieba	197
5. Nasz grzech – przyszły upadek. Byt ziemski – Królestwo niebieskie.....	199
6. Boże wybranie nie może nikogo zniszczyć. Prawdziwa skrucha uzyskuje odpuszczenie grzechów i łaskę Bożą oraz uwalnia od czyścica.....	201
7. Jak wolna dusza przemawia do Boga z całą miłością	201
8. O Bożym pokarmie, który chory zwraca, i o Bożej mocy	202
9. O czterech rodzajach ofiar, jakie przyjmują kapłani	202
10. O ofierze świeckich według ich zamożności.....	203
11. Jak chrześcijanie powinni się zachowywać względem żydów w czterech sprawach.....	203
12. Jak oblubienica, zjednoczona z Bogiem, odrzuca pociechę wszystkich stworzeń, pragnąc jedynie Bożej pociechy, i jak pogrąży się w boleściach	204

13. Autorka widzi, słyszy i odczuwa treść tej książki we wszystkich swoich członkach.....	211
14. O Trójcy Świętej, o narodzeniu oraz imieniu Jezusa Chrystusa i o doskonałości człowieka.....	211
15. Prawdziwa, czysta miłość ma cztery cechy. Jeżeli oddasz się Bogu – Bóg odda się tobie.....	214
16. Wielka miłość [ujawnia się] na więcej niż dziesięć sposobów. O dwóch skargach.....	215
17. O pewnej pani, która chętnie przebywała na dworze. O jej diable, który namawiał ją do siedmiu niegodziwości.....	216
18. Duchowy człowiek jest podobny do pewnego zwierzęcia w trzydziestu wypadkach, według swej natury.....	218
19. Różne są zadania błogosławionej miłości.....	224
20. O sześciu cnotach świętego Dominika.....	225
21. Bóg miłuje w Zakonie Kaznodziejskim 16 rzeczy.....	226
22. O poczwórnej koronie świętego brata Henryka oraz o godności świętego Dominika.....	228
23. O pogrzebie świętego Jana Apostoła.....	231
24. Jak Bóg przyjmuje dusze w niebie. Jak koronuje ludzi z trzech stanów, jak ich pozdrawia, przyozdabia, chwali i jak im dziękuje.....	232
25. Jak przedstawia się już teraz nasza obecność w niebie, w czyśćcu i w piekle.....	233
26. O Bożej pociesze dla przygnębitego brata Baldwina.....	235
27. O końcu Zakonu Kaznodziejskiego. O Antychryście, o Henochu i Eliaszu.....	235
28. O pięciokrotnej mocy miłości. Z powodu słabości ludzi i zakłamania świata trzeba przemilczeć prawdę.....	245

WSTĘP

ŻYCIORYS MECHTYLDY

Mechtylda z Magdeburga, prawie zapomniana wielka mistyczka niemiecka z XIII wieku, powraca dzisiaj do nas ze swoim wciąż aktualnym orędziem Bożej miłości.

Urodziła się ok. 1207 r. w archidiecezji magdeburskiej, prawdopodobnie w zamożnej szlacheckiej rodzinie. Jej młodszy brat Baldwin został później podprzeorem klasztoru dominikanów w Halle. Otrzymała staranne wychowanie i już w dzieciństwie przebywała w kręgach dworskich, o czym świadczy używane przez nią słownictwo i dokładna znajomość ówczesnych zwyczajów dworskich i rycerskich. Brakowało jej natomiast dobrej znajomości łaciny, Pisma świętego i Ojców Kościoła, jakie posiadały mniszki w klasztorze w Helfcie, które studiowały je od młodości. Starła się jednak sama uzupełniać te braki.

Mając 12 lat, jak sama wspomina (IV,2), po raz pierwszy „została pozdrowiona przez Ducha Świętego”. Pod wpływem łaski w jej życiu dokonała się przemiana: od tej chwili wszystkiego oczekiwała od Boga i nie pragnęła już ziemskich dóbr ani chwały.

W wieku ok. 20 lat, idąc za wezwaniem Bożej miłości, opuściła zupełnie swój dom rodzinny, przyjaciół i środowisko, zrezygnowała z bogactwa i ludzkiego szczęścia, z założenia własnej rodziny i udała się do obcego miasta Magdeburga, by tam żyć tylko dla Boga. Uboga i nieznaną, żyła wiele lat jako beginka w małej

nowo powstałej wspólnocie świeckich pobożnych kobiet.

Ruch beginek, powstały w XII w. we Flandrii, dotarł do Magdeburga ok. 1230 r. Poważny wpływ na rozwój tego ruchu miały nowe zakony żebracze, powstałe na początku XIII w. Wspólnota beginek w Magdeburgu korzystała z cennej posługi dominikanów, zwłaszcza przez spowiedź i kazania. Również Mechtylda swoich duchowych kierowników i przyjaciół miała w większości spośród dominikanów. Jeden z nich, brat Henryk z Halle, zebrał w jedną księżkę spisane przez nią przeżycia mistyczne.

Przez 30 lat Mechtylda ukrywała swoje cudowne przeżycia, które osłabiały jej ciało, a duszę przepęłniały rozkoszą, ale nieraz także i trwogą. Szczególny charakter jej dziejów duszy i spokojna szczerść pobudzały innych do zazdrości i nienawiści. Zwłaszcza, gdy pod wpływem swych objawień odważnie napominała możnych świeckich i duchownych, spotykały ją ataki, podejrzenia i oszczerstwa. W końcu zdecydowała się powiedzieć o tym swemu spowiednikowi, Henrykowi z Halle, szukając u niego rady i oparcia. Zachęcona jego słowem i na wyraźne jego polecenie spisała swoje duchowe przeżycia w latach 1250–1280.

Pod koniec życia Mechtylda, znana już ze swoich pism i napomnień, przez jednych otaczana czcią a przez innych gwałtownie atakowana, opuszcza Magdeburg i chroni się w klasztorze cysterek¹ w Helfcie, który znajdował się w wielkim rozkwicie dzięki mądrym i długim rządóm (1251–1291) swej opatki Gertrudy z Hacke-

---

¹ Mniszki zachowujące regułę św. Benedykta w interpretacji cysterskiej.

born. Siostry pilnie pielęgnowały nie tylko pobożność, ale także rozwój sztuki, liturgię, studium Pisma Świętego i pism Ojców Kościoła. Zachęcane przez opatkę mniszki czytały dzieła świętych Augustyna, Hieronima, Grzegorza Wielkiego, Bedy i Bernarda z Clairvaux. W takim środowisku Mechtylda znalazła osoby, które czuły i myślały tak samo jak ona. Wyróżniają się wśród nich znacznie młodsze od niej: św. Mechtylda z Hackeborn i św. Gertruda z Helfty, nazwana później Wielką. W Helfcie powstała też ostatnia, siódma księga przeżyć mistycznych Mechtyldy z Magdeburga. Powszechnie czczona w tym klasztorze, niewidoma już i w podeszłym wieku, zmarła około roku 1294.

SYTUACJA RELIGIJNA W XIII W.

Po trudnym i okrutnym okresie „saeculum obscurum” wczesnego średniowiecza, nacechowanym wojnami, podbojami, upadkiem kultury, wiary i moralności, pojawiały się coraz częściej w Europie osoby poszukujące autentycznego życia ewangelicznego, które pociągały za sobą innych. Szczególnie wiek XIII obfitował w świętych reformatorów, teologów, wychowawców, charyzmatyków i mistyków. Wystarczy wymienić takich świętych jak Dominik Guzman, Jacek Odrowąż, Franciszek z Asyżu, Antoni Padewski, Bonawentura, Tomasz z Akwinu, Albert Wielki, Ludwik IX, Klara, Agnieszka z Pragi, Kinga i Jolanta, Salomea, Jadwiga Śląska, Gertruda Wielka, Mechtylda z Hackeborn, Elżbieta z Turynii i wielu innych.

Nie należy się zatem dziwić, że tak wielka rzesza świętych dokonała odnowy społeczno-religijnej, tak bardzo wówczas koniecznej, i pozostawiła dla następ-

nych pokoleń ogromne bogactwo myśli teologiczno-mistycznej, które wywarło duży wpływ na rozwój Kościoła i społeczeństwa.

HISTORIA MANUSKRYPTU

Dzieło Mechtyldy zatytułowane² „Płynące Światło Bóstwa” zostało napisane w dialekcie niemieckim używanym w XIII wieku w Magdeburgu. Jednakże do naszych czasów przetrwało w całości w wersji alemańskiej, i to tylko w jednym rękopisie, oznaczonym Hs Einsiedeln 277. Autorem tego tłumaczenia był kapłan diecezji bazylejskiej Henryk z Nördlingen, który żył w pierwszej połowie XIV w. i utrzymywał żywy kontakt z różnymi współczesnymi mu mistykami. W 1345 r. przesłał on tekst tego dzieła do klasztoru dominikanek Maria Medingen w Engeltal koło Norymbergi, o czym wiemy z jego listu do Małgorzaty Ebner. Egzemplarz tego dzieła w darze od innej córki duchowej ks. Henryka, Małgorzaty zum Guldin Ring z Bazylei, otrzymały także pustelnice żyjące w Einsiedeln, nazywane „Leśnymi Siostrami”, które z czasem połączyły się w cztery, a następnie w jedną wspólnotę zakonną. Książka pozostała w ich klasztorze aż do XVI w., potem wędrowała po Szwajcarii, a następnie znalazła się w bibliotece opactwa Einsiedeln, gdzie odkrył ją ponownie w 1861 r. i polecił wydać drukiem bp Karol Greith. Pierwsze wydanie dzieła Mechtyldy ukazało się w 1869 r. w Regensburgu; drugie dopiero w 1990 r. w Monachium.

---

² W języku polskim przyjęto tytuł: „Strumień światła Boskości”.

LITERACKIE PRZEDSTAWIENIE DZIEŁA

Z wielką sztuką poetycką przedstawia Mechtylda przez 30 lat ukrywane i dla niej samej niepojęte tajemnice miłosnego działania Boga w duszy. Nie używa jakiegoś jednego rodzaju literackiego, lecz pisze według wewnętrznego prowadzenia Boga. To Chrystus poddyktował jej tytuł książki. Z tego powodu język dzieła jest bardzo spontaniczny, niezależny od wszystkich rodzajów literackich i figur retorycznych. Stanowi on jakby fenomenologię przeżycia Boga, w czasie, gdy zaczyna się już proces sekularyzacji. Dzieło pisane z przerwami – nieraz kilkuletnimi, składa się z wielu niezależnych od siebie całości. Nie posiada jakiegoś systematycznego rozwinięcia.

Od razu rzucają się w oczy liczne dialogi, rozsiane po całym dziele i bardzo ożywiające jego lekturę. Jedną stroną jest w nich przeważnie dusza, drugą stanowią na przemian Bóg, Matka Boża, anioł, diabeł, a często także personifikacje zmysłów lub cnót (np. miłości, poznania). Oprócz tego, że wiele tekstów jest wyrażonych rymowanymi wierszami, autorka wykazuje ogromne bogactwo form, metafor, symbolów, alegorii...

Do ulubionych symbolów Mechtyldy wyrażających kontakt z Bogiem należą obrazy światła i strumieni światła; źródła, orła, góry, kuli, pszczoły i rosy. Ponadto posługuje się ona w przedstawianiu mistycznego zjednoczenia duszy z Bogiem metaforycznymi obrazami nagości, słodkiego snu, wina, tańca, muzyki, radości. Niekiedy dla wyrażenia rzeczywistości duchowych używa alegorycznych porównań z życia dworskiego lub rycerskiego, podając szczegółowo znaczenie duchowe wielu występujących w nich postaci, przedmiotów lub gestów.

Takie przedstawienie trudnych do wyrażenia treści na pewno ułatwiało jej współczesnym ich zrozumienie; chociaż dzisiaj może to stanowić dodatkowe utrudnienie, gdyż cały ten kontekst kulturowy jest często obcy współczesnemu czytelnikowi.

Już Henryk z Rumerschein w swoim liście podkreśla wartość tego dzieła, które zachowuje słuszną proporcję między etyką duchową i estetyką. W tym poetyckim utworze doświadczenie mistyczne wyraża się z pewnością za pomocą nieporównywalnego języka: Mechtylda potrafi po mistrzowsku wyrazić w lirycznych wierszach bóle i rozkosze swych nadprzyrodzonych przeżyć.

Tłumaczenie łacińskie, w którym brak ostatniej, siódmej księgi, nie potrafi w pełni tego oddać. Ponadto XIII-wieczny tłumacz często łagodził i zmieniał odważne i mocne stwierdzenia Mechtyldy. Także w tłumaczeniach na języki współczesne traci się muzykę i poezję tekstu, w dużej części rymowanego, gdyż nie da się oddać tego w pełni.

DOKTRYNA MISTYCZNA

Centralnym tematem dzieła Mechtyldy jest głębokie przekonanie, oparte na doświadczeniach mistycznych, o swej naturalnej przynależności do Boga. W ten sposób wnosi ona swój wkład w rozwój doktryny o człowieku jako obrazie Bożym.

„Bóg dał wszystkim stworzeniom to, aby żyły według swojej natury. Jak mogłabym zatem opierać się mojej naturze? Muszę z dala od wszystkich rzeczy iść do Boga, który z natury jest moim Ojcem, moim Bratem

według swego człowieczeństwa, moim Oblubieńcem w miłości, a ja Jego oblubienicą” (I,44).

„Jego Bóstwo nie będzie mi nigdy tak obce, abym nie mogła go zawsze i swobodnie objąć wszystkimi moimi członkami, i dlatego nigdy nie ostygła (w miłości)” (II,12).

Poprzez symbole płomienia, światła, ciepła i rosy Mechtylda ukazuje w jaki sposób spotykają się pragnienia duszy i Boga. Dusza wyszła z Serca Bożego i powinna tam ponownie wrócić (V,22). Ona nie zadowoli się blaskiem aniołów, gdyż jej istotą jest szlachetne pragnienie i nienasycone pożądanie, które może zaspokoić tylko sam Bóg (por. I,44).

DOKTRYNA TRYNITARNA

Liczne doświadczenia miłości są włączone w tajemnicę Trójcy: „Ojciec niebieski jest tam błogosławionym Podczaszym, Jezus kielichem, Duch Święty czystym winem, a cała Trójca jest pełnym kielichem, zaś miłość jest wszechwładną piwniczą” (II,24). Mechtylda sama nie prosi o przywileje; jej doświadczenie miłości w mistycznych zaślubinach dokonuje się w spotkaniu z Trójcą Świętą: prosi ona Syna, „aby otworzył mi igrający strumień, co płynie w Trójcy Świętej, dzięki której jedynie dusza żyje... Gdyż i grające słońce żywego Bóstwa prześwieca czystą wodę szczęsnego Człowieczeństwa, a słodka rozkosz Ducha Świętego spłynęła od obydwóch” (IV,12). W porównaniu do człowieka niewiele znaczą godności i szczęście serafinów, gdyż „najmniejsza dusza jest córką Ojca, siostrą Syna, przyjaciółką Ducha Świętego i prawdziwie oblubienicą Trójcy Świętej” (II,22).

Ci, którzy dobrze poznali Boga, stali się w pełni doskonali dzięki Trójcy, mocno kochają i milczą szczęśliwi (VI,25). Pragnienie Boga względem człowieka jest opisane zaraz po przedstawieniu tajemnicy oślepiającej Trójcy: albowiem ogień i żar niebieski zapalają się od „Jego Boskiego tchnienia i z Jego ludzkich ust według rady Ducha Świętego” (I,44). W swej wędrówce dusza łączy się z Trójcą Świętą (por. I,22), i tak wznosi się ponad aniołów.

Jak wielkie szczęście spotyka wybranych ludzi, ukazuje opis ich miłosego obcowania z Boskimi Osobami: „Promienie Bóstwa przenikają wszystkich niepojętą światłością, miłujące Człowieczeństwo pozdrawia ich w braterskiej przyjaźni, Duch Święty dotyka ich swą obfitą falą przecudownego dzieła wiecznej rozkoszy. Niepodzielny Bóg karmi ich blaskiem swego wspaniałego oblicza i napełnia błogim tchnieniem swych szczodrych ust... Duch Święty gra na harfach niebios, tak iż rozbrzmiewają wszystkie struny, napięte w miłości” (II,3).

Mechtylda przedstawia swoje dzieło jako objawione przez Boga w znaku Trójcy Świętej. Sam Chrystus stwierdza: „Ta książka jest potrójna i oznacza jedynie Mnie. Pergamin, który ją okrywa dokoła, jest obrazem Mojego czystego, nieposzlakowanego, sprawiedliwego Człowieczeństwa, które dla ciebie poniosło śmierć. Słowa oznaczają Moje cudowne Bóstwo. Z godziny na godzinę płyną one z Moich Boskich ust do twojej duszy. Dźwięk słów głosi Mojego żywego Boga i wraz z Nim udostępnia właściwą prawdę” (II,26).

CHRYSTOLOGIA

Chrystus jest ukazany wewnątrz Trójcy Świętej. Jego rola jako wzoru dla duszy polega na tym, by „dotykać nieustannie nieskończonego Bóstwa”, skłaniając je „do szczególnego miłosierdzia” (VI,16), żeby nic nie zginęło: „W każdym czasie noszę w tej Świętej Trójcy wszystkich grzeszników ziemi, aby Bóg nie pozwolił im spaść w wieczną otchłań” (VI,16).

Według „postanowienia” Trzech Osób zadaniem Syna jest „umrzeć z miłości”; kto za Jego przykładem „umiera z miłości, tego należy pogrzebać w Bogu” (I,3; por. II,4). Śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa stają się wzorem dla mistycznej śmierci i zmartwychwstania duszy, aby dać jej udział w dziele zbawczym Chrystusa (por. III,9–10; VI,16).

Mechtylda z Magdeburga jako jedna z pierwszych w literaturze duchowej mówi o objawieniu Serca Chrystusa. Przebicie włócznią Serca Jezusa było otwarciem bramy nieba: „w godzinie, gdy Krew Mego Serca wylała się na ziemię, wtedy dopiero otworzyło się Królestwo niebieskie” (VI,24). Krew wszystkich męczenników Starego Testamentu, od Abła do Młodzianków i Jana Chrzciciela, to była Krew Chrystusa. Łączy się ona „z Krwią Ojca niebieskiego, która płynęła z niewinnego Serca Chrystusa”, a także z „Krwią Ducha Świętego”, która zostanie przelana za wiarę chrześcijańską aż do dnia ostatecznego”, gdyż „bez pomocy Ducha Świętego nigdy nie można spełnić żadnego dobrego czynu” (V,34).

ESCHATOLOGIA

Długie opisy końca czasów, zaskakujące z punktu widzenia teologicznego i literackiego, ukazują łatwo dostrzegalny kontrast między opisami życia wewnętrznego a sensem świata otwartego na przyszłość. Mechtylda przeżywa eschatologię również jako doświadczenie wewnętrzne (por. III,15,17,21–22, itp.). W swoich widzeniach ukazuje piekło i czyściec w oparciu o ówczesne poglądy na sprawiedliwość (*vindicativa* – sprawiedliwość karząca) oraz o wyobrażenia ludowe; niebo; Antychrysta i koniec czasów, aby dać ludziom odczuć „nieskończoną wolność Boga” (Urs von Balthasar). Stara się ona rozjaśnić kwestię sprawiedliwości i miłosierdzia Boga (por. III,21–22) w relacji do bezgranicznej dobroci Boga, który do końca z miłością idzie za człowiekiem, usiłując go pochwycić, i zachowuje dla grzesznika „miejsce tak ciasne, że żadne ludzkie pojęcie nie może tam za nim pójść” (VI,16), jednakże „sprawiedliwość zawsze okazuje swoją moc” (III,22). Pomimo groźby potępienia, zawsze istnieje dla grzeszników promyk nadziei, oparty na Bożym miłosierdziu.

EKLEZJOLOGIA

Już brat Henryk z Halle w przedmowie do dzieła stwierdza, że jego treść „mówi o Chrystusie i Kościele”. Misją Mechtyldy jest ukazać Kościołowi Bożą miłość i świętość, sprawiedliwość i miłosierdzie. Duch Święty wybrał właśnie osobę prostą i nieuczoną jako swoje narzędzie, aby przez nią pouczyć ludzi uczonych, gdyż dla Boga jest to „wielką chwałą i bardzo umacnia święty Kościół” (II,26).

Autorka przedstawia święty Kościół jako Bożą Ob-
lubienicę, otoczoną miłością Trójcy Świętej i karmioną
duchowym mlekiem Dziewicy Maryi (I,22). Potwier-
dzając znaną i przez wieki powtarzaną myśl św. Cy-
priana stwierdza wyraźnie, że „poza Kościołem nie ma
chwały” (II,1). W całym dziele obfitują opisy chwały
świętych, do których Mechtylda ma szczególny senty-
ment, których wstawiennictwa wzywa w potrzebie i do
których porównuje się w różnych sytuacjach. Bardzo
charakterystyczny jest mistyczny opis Mszy świętej,
w której uczestniczą wszyscy zbawieni obecni w róż-
nych częściach kościoła, od ołtarza aż po chór i wie-
żę: jest to jakby niebiański obraz Kościoła Chrystusa,
w którym każdy ma swoje określone miejsce, nie wyłą-
czając aniołów (II,4).

Mówiąc o sakramentach, a zwłaszcza o Mszy świę-
tej, w której nasza Siostra stara się przez całe życie co-
dziennie uczestniczyć, należy pamiętać, że są to dobra
duchowe udzielane przez Boga wierzącym w Kościele.
Zresztą Kościół nie tylko otacza opieką swoich wier-
nych na ziemi, lecz dostarcza pomocy i duchowych po-
ciech ludziom cierpiącym w czyśćcu (III,17); należą do
niego bowiem nawet te dusze, które zaledwie w ostat-
nim momencie Bóg uratował przed wiecznym potępie-
niem (III,22).

Sama Mechtylda, mimo cierpień i prześladowań
doznawanych od duchownych, których nieraz surowo
napomina z powodu ich grzechów i zaniedbań, jest za-
wsze wierna i poddana Kościołowi, a zwłaszcza jego
hierarchii. Kiedy diabeł pod postacią chorego człowie-
ka prosi ją o uzdrowienie, ona każe mu „pokazać się

jakiemuś kapłanowi albo biskupowi, albo arcybiskupowi, albo papieżowi” (II,24).

AKTUALNOŚĆ DZIEŁA

Zastanawia fakt rosnącego obecnie zainteresowania mistyką. Po okresie usuwania z liturgii pobożności ludowej i kultu świętych, nagle okazało się, że religijność katolicka jest mało atrakcyjna, jakby pozbawiona ciepła i malowniczości, jaką do niej wносиły elementy tradycji, narosłych przez wieki w różnych kulturach i tworzone przez różnych ludzi obdarzonych szczególnymi charyzmatami i darami duchowymi. Co więcej, wydaje się, że brak tej barwnej oprawy zwyczajowej osłabił w ogóle wiarę ludu, która po części żywiła się właśnie tymi przejawami prostej lecz głębokiej pobożności.

Dzieło Mechtyldy stanowi też jakby pierwsze zręby kultu Serca Bożego, który rozwinął się następnie w całym Kościele, zwłaszcza pod wpływem objawień udzielonych św. Małgorzacie Marii Alacoque. Jest tam też wiele elementów z innych form pobożności: zachęty do rozważania Męki Pańskiej, teksty o nieskończonym miłosierdziu Bożym, formy modlitwy za dusze czyścicowe, kult Maryi i świętych.

Żywimy przeto nadzieję, że przetłumaczenie i wydanie tego dzieła przyniesie duchowy pożytek także wielu osobom wierzącym w naszym kraju, zwłaszcza osobom poświęconym Bogu i tym, które systematycznie rozwijają i pielęgnują swoją więź z Bogiem.